

Creativiteit bevorderen: zin en onzin

Je bent creatief of je bent het niet

Een bekend vooroordeel, is dat sommige mensen creatief zijn, maar de meesten niet: alleen geluksvogels worden ermee geboren. Dat is gelukkig niet waar: creativiteit is afhankelijk van ervaring, talent, het vermogen om lateraal te denken en doorzettingsvermogen.

Onderzoek toont aan: creativiteit kun je ontwikkelen door te oefenen. Want creatief denken is niet alleen gebaseerd op de eigen fantasie, maar vooral op goed kunnen waarnemen, associëren en onthouden. En dat zijn vermogens die iedereen heeft en (verder) kan ontwikkelen.

Tijdsdruk bevordert creativiteit

Mensen denken vaak, dat ze creatiever zijn als ze onder tijdsdruk staan. Maar onderzoek bewijst juist het tegenovergestelde: mensen zijn het minst creatief, wanneer ze in tijdnood verkeren.

Na presteren onder tijdsdruk, treedt zelfs een 'katereffect' op: testpersonen waren niet alleen tijdens het presteren minder creatief, maar zelfs nog twee dagen daarna!

Tijdsdruk beperkt creativiteit, doordat mensen zich niet voldoende in een probleem kunnen verdiepen. En een probleem moet even bezinken, om nieuwe ideeën te kunnen laten ontstaan. Moet je tóch onder tijdsdruk presteren? Zorg dan voor optimale concentratie, door jezelf zoveel mogelijk te beschermen tegen afleidingen.

Concurrentie bevordert creativiteit

Een wel heel koppig vooroordeel, is dat concurrentie creativiteit bevordert. De praktijk wijst echter uit, dat creativiteit juist afneemt, als mensen concurreren in plaats van samenwerken.

Succesvolle creatieve teams, zijn teams waarin voldoende vertrouwen bestaat om (wilde) ideeën te bespreken. Maar concurrenten delen juist zo min mogelijk informatie met elkaar: wederzijdse hulp en inspiratie wordt hierdoor geblokkeerd.

(Geen) Geld bevordert creativiteit

Onderzoek naar creativiteit toont aan, dat geld meestal niet zo belangrijk is.

Sterker nog: bonussen kunnen zelfs een obstakel vormen, als mensen risico's gaan vermijden.

Leuk en uitdagend werk, is volgens de meeste onderzoeken veel belangrijker: mensen zijn het creatiefst, als ze betrokken zijn bij hun werk en (ervan) kunnen leren.

Onderzoek ontkracht overigens ook, dat juist armoede creativiteit bevordert: geldzorgen belemmeren maar al te vaak het (ongeremd kunnen) denken.

Reorganiseren bevordert creativiteit

Het tegenovergestelde is waar: vooral door angst voor het onbekende, leidt reorganiseren tot een afname van creativiteit. Dit vloeit voort uit de afname van communicatie en samenwerking, in combinatie met een verminderd gevoel van veiligheid, vrijheid en autonomie onder werknemers. Bij een reorganisatie is helder, open en tijdig communiceren daarom van essentieel belang.

Tips die creativiteit wel bevorderen:

- **Wees to-the-point:** formuleer vraagstukken altijd zo kort en helder als mogelijk;
- **Voorkom bedrijfsblindheid:** reserveer tijd om regelmatig te brainstormen/sparren met collega's en outsiders die zich niet met jouw dossier bezighouden. Praat niet alleen over jouw vraagstukken of ideeën, maar ook over die van hen;
- **Zoek inspiratie:** stimuleer creativiteit door (o.a. op internet) te zoeken naar bestaande oplossingen* voor soortgelijke problemen (*óók uit het verre verleden). Omring jezelf met inspirerende objecten en vervang ze regelmatig;
- **Stel aannames ter discussie:** vooronderstellingen ontstaan zowel bewust als onbewust. Door ze op te sporen en (tijdelijk) uit te schakelen, ontstaan nieuwe mogelijkheden en visies;
- **Denk breed:** schrijf al je ideeën op, geef ze voldoende aandacht en categoriseer ze;
- **Vermijd gebaande paden:** vind, onderzoek en doorbreek (je eigen) patronen en gewoonten;
- **Wees nieuwsgierig:** zie vraagstukken als uitdagingen, verdiep je in nieuwe dingen, studeer!;
- **Zorg voor incubatietijd:** laat ideeën enkele dagen bezinken, neem genoeg tijd voor reflectie;
- **Wees nooit bang** en schaam je nergens voor!